

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรทั่วโลกอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มจำนวนมากขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและสัดส่วนต่อประชากรทั้งหมด ในขณะที่ประชากรวัยเด็กลดจำนวนลงอย่างต่อเนื่อง องค์การสหประชาชาติ (United Nations) คาดการณ์ว่าในปี ค.ศ.2050 จำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็น 1,963 ล้านคน คิดเป็น 22% ของประชากรทั้งหมด ซึ่งจะถือว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่จะมีสัดส่วนและจำนวนผู้สูงอายุมากกว่าประชากรวัยเด็ก (0-14 ปี) โดยในทวีปเอเชียจะมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่มากที่สุด (54%) รองลงมาคือ ทวีปยุโรป (24%) และขณะนี้ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อจำนวนประชากรทั้งประเทศมากที่สุด ในภูมิภาคเอเชียคือประมาณ 31 ล้านคนจากประชากรทั้งหมด 129 ล้านคน (ร้อยละ 24) และจะเพิ่มเป็น 46 ล้านคน (ร้อยละ 42) ในปี ค.ศ. 2050 ในขณะที่ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุแล้วประมาณ 5.5 ล้านคน (ร้อยละ 8) และจะเพิ่มเป็น 22 ล้านคน (ร้อยละ 27) ในปี ค.ศ.2050 สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่เกิดจากการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุก็เนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุขทำให้ประชากรโลกมีอายุโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น (บาว นาค, 2553)

จากการประมาณประชากรของประเทศไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าจำนวนและสัดส่วนของประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป หรือประชากรวัยสูงอายุในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรวัยสูงอายุประมาณ 7.3 ล้านคน หรือร้อยละ 11.0 ของประชากรทั้งหมด โดยปี พ.ศ.2573 คาดว่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นถึง 17.7 ล้านคน หรือร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ดังนั้น การก้าวขึ้นสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วของสังคมไทย ย่อมส่งผลให้วิถีชีวิตและพฤติกรรมของผู้คนในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการเตรียมมาตรการรองรับอย่างทันทั่วทั้งที่พร้อมที่จะก้าวทันสถานการณ์ของผู้สูงอายุ และปรับกระบวนการทัศน์เดิมจากที่มองผู้สูงอายุว่าเป็นภาระของสังคมทำให้เป็นผู้ใช้ประโยชน์ที่สะสมยาวนานให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม (บาว นาค, 2553)

จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในอีก 20 ปี ข้างหน้า จังหวัดที่มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นระดับสูงที่สุด มี 4 จังหวัด คือ อ่างทอง สิงห์บุรี พระนครศรีอยุธยา และสมุทรสงคราม (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2550) ประกอบกับสภาพปัญหาผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรสงคราม ที่พบอยู่ในปัจจุบัน คือ ผู้สูงอายุยากจนไม่มีผู้ดูแล ถูกทอดทิ้ง และช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ นอกจากนั้นการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานการสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุ ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสงคราม, แผนการจัดสวัสดิการสังคม, 2551 : 42-43)

การจัดสวัสดิการสังคมโดยภาครัฐนั้นนับว่าเป็นรูปแบบกลไกในการจัดสวัสดิการสังคมในปัจจุบัน การบริการของภาครัฐจะเน้นการช่วยเหลือเฉพาะหน้า (Public Assistance) บรรเทาทุกข์ชั่วคราว รัฐจึงไม่มุ่งเน้นแก้ไขปัญหาเชิงระบบหรือโครงสร้างปัญหาการดำเนินงานและวางแผน คือ ใช้ระบบการสั่งการจากบนลงล่าง (Top-down) ต้องรอคำสั่งในการดำเนินงานและวางแผนจากส่วนกลางเป็นหลัก ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับต่างๆ ทำให้การจัดสวัสดิการไม่ทั่วถึงให้ความสำคัญบางส่วน และละเลยบางส่วน แนวทางในการจัดสวัสดิการ ไม่สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของประชาชน (วันทนีย์ วาสีเกสิน, สุรางค์รัตน์ วศินารมณ และกิตติพัฒน์ นนทปีทมะกุล, 2547 : 24)

ขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ดำเนินการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 ที่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่อีกประการหนึ่ง คือ ส่งเสริมการพัฒนาผู้สูงอายุ และนอกจากนี้ยังต้องรับถ่ายโอนภารกิจด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต เช่น การส่งเสริมอาชีพ งานสวัสดิการสังคม นันทนาการ การศึกษา และการสาธารณสุข ในขณะที่หน่วยงานของรัฐบาลได้ถ่ายโอนภารกิจงานบริการสาธารณะให้องค์การบริหารส่วนตำบลไปดำเนินการแล้ว เช่น กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (ประชาสงเคราะห์เดิม) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ถ่ายโอนงานสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วยเอดส์ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2552 : 78)

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม มีการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ เช่น การจ่ายเบี้ยยังชีพ การตรวจสุขภาพ กิจกรรมนันทนาการ และสวัสดิการสังคมในด้านต่างๆ แต่ยังไม่ครอบคลุมตามมาตรฐานการสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุ ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้้องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม สามารถจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุได้ทั่วถึงและตรงตามความต้องการ

ของผู้สูงอายุ นอกจากนั้นยังเป็นการรองรับสถานการณ์ผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นในจังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบกับผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าสำนักปลัด มีหน้าที่รับผิดชอบงาน ด้านพัฒนา ชุมชน งานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ขององค์การบริหารส่วนตำบลโรงหีบ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จึงมีความสนใจศึกษา เรื่อง “แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุภายใต้ การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม” เพื่อนำผลที่ ได้จากการศึกษามาทำการวางแผนและพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุให้ตรงตามความ ต้องการทั่วถึงครอบคลุมตามมาตรฐานการสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษารั้ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย 4 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงในการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุภายใต้การบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาความต้องการการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุภายใต้การบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุภายใต้ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
4. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุภายใต้การบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุภายใต้การบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ได้กำหนดขอบเขต การวิจัยไว้ คือ

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษา คือพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 7 แห่ง ประกอบด้วย

- 1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลโรงหีบ
- 1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลบางสะแก
- 1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที
- 1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลกระดังงา
- 1.5 องค์การบริหารส่วนตำบลบางพรม
- 1.6 องค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวก
- 1.7 องค์การบริหารส่วนตำบลคอนมะโนรา

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษา แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุภายใต้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงในการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุภายใต้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อศึกษาความต้องการการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุภายใต้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม และศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม โดยศึกษาใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล 2) ด้านรายได้ 3) ด้านนันทนาการ 4) ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว 5) ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ

3.1.1 ผู้สูงอายุหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 4,891 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

3.1.2 ผู้บริหาร ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 7 แห่ง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์

3.1.3 ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 7 แห่ง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นผู้สูงอายุหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 7 แห่ง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรการคำนวณของทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane, 1973 : 89)

ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 319 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) และกำหนดจำนวนผู้สูงอายุหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 7 แห่ง จากนั้นสุ่มตัวอย่างออกมาจากแต่ละตำบลโดยใช้การสุ่มอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) กลุ่มผู้บริหาร ปลัด อบต. และเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวนแห่งละ 2 คน รวมจำนวน 14 คน ใช้การสุ่มแบบเจาะจง และผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวนแห่งละ 1 คน รวมจำนวน 7 คน ใช้การสุ่มแบบเจาะจง

4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาตัวแปรดังนี้

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

4.1.1 สภาพที่เป็นจริงในการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ

- 1) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล
- 2) ด้านรายได้
- 3) ด้านนันทนาการ
- 4) ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว
- 5) ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่

4.1.2 ความต้องการการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ

- 1) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล
- 2) ด้านรายได้
- 3) ด้านนันทนาการ
- 4) ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว
- 5) ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่

4.1.3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ

- 1) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล
- 2) ด้านรายได้
- 3) ด้านนันทนาการ
- 4) ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว
- 5) ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่

4.2 ตัวแปรตาม คือ แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ

4.2.1 ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล

4.2.2 ด้านรายได้

4.2.3 ด้านนันทนาการ

4.2.4 ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว

4.2.5 ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ศึกษาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2553 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2553

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในความหมายของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงได้นิยามศัพท์เฉพาะในการศึกษาวิจัยดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หมายถึง หน่วยงานภาครัฐที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล คือ ส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ โดยในที่นี้ให้หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคม ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไข ปัญหา การพัฒนาและการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ทั่วถึง เหมาะสมเป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐานทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการ ยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไปโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ (พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546)

มาตรฐานการสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุ ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย หมายถึง เกณฑ์ ขั้นตอนการดำเนินการ การจัดการบริการและการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านต่างๆ โดยได้แบ่งเป็นประเภทมาตรฐานด้านต่างๆ รวม 5 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว และด้านการบริการของเจ้าหน้าที่

การจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ หมายถึง การดำเนินงานต่างๆ ในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยศึกษาในส่วนของสภาพที่เป็นจริง ความต้องการ ปัญหาและแนวทางแก้ไข และแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ

สภาพที่เป็นจริงในการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ หมายถึง สภาพที่เป็นจริงในการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุภายใต้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งประกอบด้วย ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว และด้านการบริการของเจ้าหน้าที่

ความต้องการการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ หมายถึง ความต้องการการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุภายใต้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งประกอบด้วย ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว และด้านการบริการของเจ้าหน้าที่

สุขภาพและการรักษาพยาบาล หมายถึง การจัดการอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ ในด้านสุขภาพ อนามัย และการรักษาพยาบาล โดยการจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุข การบริการตรวจสุขภาพ การบริการให้ความรู้ และแนะนำการดูแลสุขภาพที่ถูกต้อง รวมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยเป็นรายบุคคล

รายได้ หมายถึง การจัดการอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในด้านรายได้ การส่งเสริมด้านอาชีพ การจัดตั้งกองทุน การจ่ายเบี้ยยังชีพ และการให้ทุนประกอบอาชีพ

นันทนาการ หมายถึง การจัดการอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในด้านกิจกรรม เพื่อสร้างความสุข และรู้สึกผ่อนคลายจากความตึงเครียดทั้งร่างกาย และจิตใจ โดยการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ จัดบริการทัศนศึกษาตามแหล่งธรรมชาติ ศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

ความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว หมายถึง การจัดการอำนวยความสะดวก และจัดการเกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์ การจัดที่พักอาศัย เครื่องนุ่งห่ม การบริการด้านความปลอดภัย ตลอดจนการคุ้มครองด้านกฎหมาย สิทธิ และสวัสดิการต่างๆ ที่ควรได้รับ

การบริการของเจ้าหน้าที่ หมายถึง การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ตามแนวความคิดพื้นฐานของการบริการประชาชน สำนักมาตรฐานบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยมีหลักการพื้นฐานของการบริการ คือ ทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจไม่เกิดความเครียด ไม่ปล่อยให้ผู้รับบริการรอนานจนเกินไป สร้างบรรยากาศของหน่วยบริการให้สะดวก สบาย ทำให้ผู้รับบริการเกิดความคุ้นเคย ในขั้นตอนการรับบริการ อำนวยความสะดวก และจัดลำดับก่อน หลัง ในการรับบริการ

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง วิธีการที่ใช้เพื่อให้กระบวนการบรรลุผลระบบการจัดการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุภายใต้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ในด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว และด้านบริการของเจ้าหน้าที่

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย โดยเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ผู้จัดสวัสดิการ หมายถึง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล ผู้รับผิดชอบงานด้านการดูแลผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ผู้ดูแลผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลชีวิตความเป็นอยู่ ผู้ใกล้ชิดญาติพี่น้องของผู้สูงอายุ ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

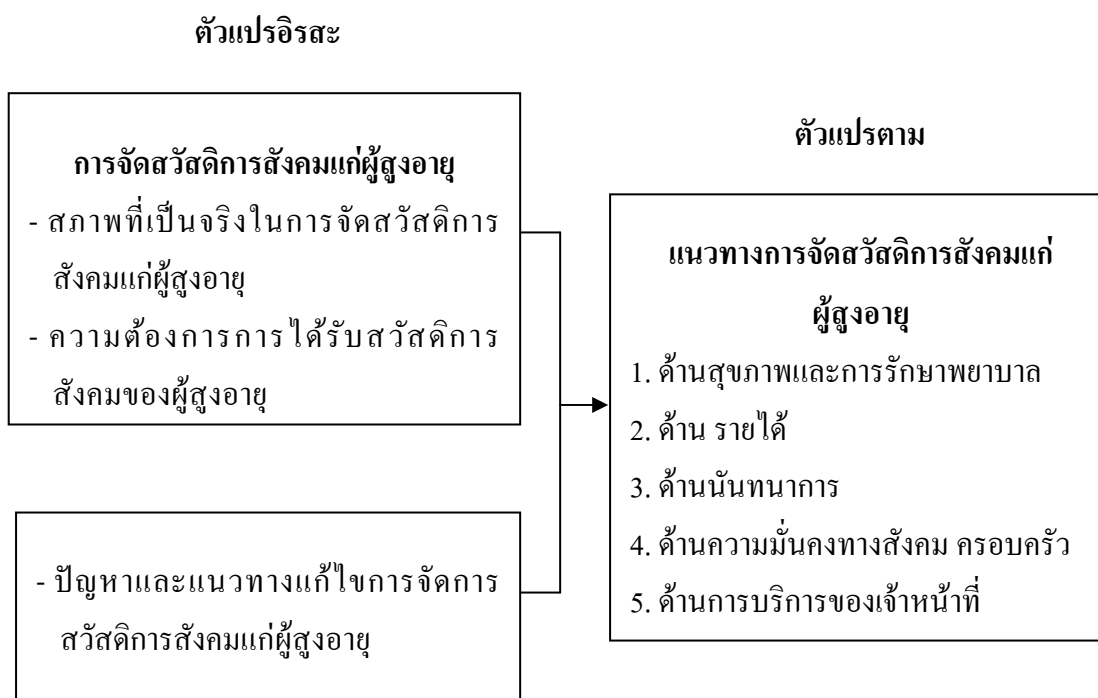
ตามที่ส่วนราชการได้ถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2543 ได้กำหนดให้มีการจัดระบบบริการสาธารณะตามอำนาจ และหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ซึ่งมีภารกิจที่ส่วนราชการจะต้องถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 6 ด้านด้วยกัน ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3) ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 4) ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุนทางพาณิชย์กรรม และการท่องเที่ยว 5) ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 6) ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับการถ่ายโอน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจเพิ่มมากขึ้น และภารกิจหนึ่งที่ควรให้ความสำคัญ คือ งานด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มของปัญหาเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งตามโครงสร้างของประชากรประเทศไทยจะมีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนอาจเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ และมาตรการในการรองรับและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ได้อย่างเหมาะสม เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นใน
อนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยตามแนวคิดของกรมส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ในเรื่องมาตรฐานการสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุ ประกอบไป
ด้วย 5 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ ด้าน
ความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว และด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ (มาตรฐานการสงเคราะห์แก่
ผู้สูงอายุ ,2548 : 29 – 31)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย



ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายและนำนโยบายไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุภายใต้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม
3. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม